

Maria Michłowicz

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie

O wybranych strategiach oceniania Kompetencje, doświadczenie, umiejętności

Wstęp

Szkolenia on-line, szkolenia warsztatowe (merytoryczne i organizacyjne) przeprowadzane przed przystąpieniem do pracy w kolejnych sesjach egzaminacyjnych to stały element procesu przygotowań do oceniania. Egzaminatorzy doceniają znaczenie ciągłych szkoleń w związku z trafnością podejmowanych decyzji w trakcie oceniania kolejnych odpowiedzi uczniowskich, ponieważ *jednym z najtrudniejszych zadań podczas oceniania prac z egzaminu jest zapewnienie porównywalności przy jednoczesnej trosce, aby bogactwo uczniowskich rozwiązań zarówno typowych, jak i kreatywnych znalazło wyraz w wyniku oceny*¹. Ponadto szkolenia dają możliwość rozwijania umiejętności oceniania skierowanego na wymagania edukacyjne, a także porządkują czynności organizacyjne związane z procesem oceniania.

Nauczyciele-egzaminatorzy, ucząc się jednolitego rozumienia zasad oceniania, doskonalą swój warsztat pracy, a doświadczenie zdobywane w czasie szkoleń wykorzystują w pracy egzaminatora. Tym samym każde szkolenie powinno dawać poczucie bezpieczeństwa wynikające z pozyskanej wiedzy i umiejętności, a także uczyć otwartości na czynności zdającego w sytuacji egzaminacyjnej. Świadomość, iż na sprawność i skuteczność w pracy egzaminatora mogą mieć wpływ różne czynniki, które powodują, że niezależnie od posiadanej wiedzy i umiejętności można popełniać błędy w ocenianiu², należy w tym kontekście postawić istotne pytanie o to, jak dobrze integrować różne kompetencje egzaminatora, które wynikają z wiedzy, doświadczenia i umiejętności, a także wyczucia emocji oraz empatii.

Tak więc pomoc w przygotowaniu egzaminatora do wypełniania powierzonych mu obowiązków w danej sesji egzaminacyjnej, obok dokładnego zapoznania się z arkuszem egzaminacyjnym, konkretnymi zadaniami i przyjętymi zasadami oceniania, powinna polegać w równej mierze na umiejętności wykorzystania wiedzy zgromadzonej, ponieważ doświadczenie i umiejętności zdobyte w trakcie kolejnych sesji egzaminacyjnych, szkoleń bezpośrednich i szkoleń on-line, winny przełożyć się na efektywność pracy egzaminatorów, czyli wzrost kultury oceniania, a także na pełną akceptację przyjętej roli egzaminatora.

¹ H. Szaleniec, M.K. Szmigiel, *Moderowanie oceniania prac uczniowskich [w]: Teoria i praktyka oceniania zewnętrznego*, Kraków 2001.

² O typowych zniekształceniach w ocenianiu, wpływie emocji na ocenę, znaczeniu kontekstu i wcześniejszych opiniach dla formułowanej oceny pisze T. Tyszką w książce *Psychologiczne pułapki oceniania i podejmowania decyzji*.

W niniejszym opracowaniu przedstawiono rezultaty analizy wypracowanych materiałów szkoleniowych uzyskanych w ramach przygotowania do pełnienia funkcji egzaminatora egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w sesji egzaminacyjnej 2024/2025³. Jednym z ćwiczeń warsztatowych przeprowadzonych w ramach szkoleń było wskazanie plusów i minusów strategii wykorzystywanych przez egzaminatorów podczas oceniania prac w sesji⁴ egzaminacyjnej. Każdy z egzaminatorów dokonuje indywidualnego wyboru metody oceniania w zakresie realizacji obowiązków. Niezależnie od strategii, jaką wybierze egzaminator oceniający prace, aby dobrze wypełnić swoje obowiązki, musi przestrzegać procedur i zdawać sobie sprawę z tego, iż oceny dokonywane przez niego podlegają zmianom w czasie⁵. Podczas warsztatów dotyczących organizacji pracy egzaminatora w związku z ocenianiem odnotowano uwagi związane z trzema kategoriami:

1. poziom merytoryczny – interpretacja odpowiedzi zdającego w kontekście zasad oceniania;
2. poziom techniczny – nanoszenie punktacji na kartę odpowiedzi, wypełnianie dokumentacji egzaminacyjnej;
3. poziom organizacyjny – współpraca w zespole egzaminatorów, zarządzanie czasem.

Strategia 1. Ocena zadań w kolejności zamieszczenia w arkuszu – kolejno w każdej pracy

POZIOM MERYTORYCZNY

Kategoria	Plusy	Minusy
Praca ucznia	• przyzwyczajanie oczu do charakteru pisma ucznia • możliwość zauważenia adnotacji ucznia (np. o przedstawieniu kolejności odpowiedzi do poszczególnych zadań) • zrozumienie toku myślenia ucznia, zauważenie indywidualizmu ucznia, indywidualnego stylu	✓ znużenie tokiem rozumowania ucznia niezgodnym z wyobrażeniami egzaminatora ✓ możliwość „nakładania się” (mylenia) treści odpowiedzi do poszczególnych zadań ✓ brak porównywalności oceniania ✓ dłuższy czas pracy egzaminatora

³ Przewodniczących zespołów egzaminatorów i weryfikatorzy egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie wykonywali na platformie Moodle zadania mające na celu wzbudzenie refleksji nad kulturą oceniania w kontekście przygotowania egzaminatorów do oceniania rozwiązań uczniowskich. Przedmiotem jednego z zadań były rozważania na temat organizacyjnych kompetencji egzaminatora.

⁴ Warsztaty zostały zainspirowane pierwotnym materiałem szkoleniowym przygotowanym w sesji egzaminacyjnej 2016/2017.

⁵ T. Tyska, *Psychologiczne pułapki oceniania i podejmowania decyzji*, GWP, Gdańsk 1999. Każdy egzaminator musi sobie zdawać sprawę z tego, iż oceny dokonywane przez tego samego nauczyciela podlegają zmianom w czasie. Najczęściej popełniane błędy to: błąd tendencji centralnej, efekt kontrastu, efekt pierwszeństwa, efekt świeżości, efekt aureoli, widzenie świata przez różowe bądź przeciwne – przez czarne okulary, efekt rutyny.

Kategoria	Plusy	Minusy
Zasady oceniania	- urozmaicenie – możliwość uważnego śledzenia zapisów w zasadach oceniania do poszczególnych zadań podczas oceny każdej pracy - logiczność – odniesienie się do toku myślenia ucznia - uwaga na egzaminatora, skupienie egzaminatora - strategia skłaniania egzaminatorów do częstszego korzystania z kryteriów oceniania	✓ możliwość „nakładania się” (myślenia) treści zapisów dotyczących różnych zadań, ✓ możliwość pominięcia niektórych zapisów zawartych w zasadach oceniania ✓ pokusa przyjmowania postawy nadmiernego zaufania do znajomości zapisów w zasadach oceniania ✓ możliwość pominięcia danych dotyczących uszczegółowienia zapisów ✓ mylenie zasad oceniania zadań KO ✓ nieekonomiczne wykorzystanie czasu – egzaminator przy każdym zadaniu musi przestawić myślenie w zakresie kryteriów oceny zadań ✓ problem z utrwaleniem zasad oceniania ✓ powielanie tych samych błędów w kolejnych pracach
Pułapki oceniania	Zminimalizowanie: • efektu rutyny* • efektu kontrastu** • widzenia świata przez czarne okulary	✓ możliwość wystąpienia efektu aureoli*** ✓ widzenie świata przez różowe lub czarne okulary**** ✓ ryzyko oceny pracy tylko przez czarne okulary

* Efekt rutyny – przenoszenie sposobu rozumienia kryteriów w kolejnych sesjach egzaminacyjnych, przenoszenie sposobu rozumienia kryteriów w różnych typach egzaminów (ósmoklasisty – matura), nadmiar zaufania do znajomości przez egzaminatora zapisów w zasadach oceniania.

** Efekt kontrastu – uczniowie otrzymują oceny zawyżone, jeśli ich prace występują po pracach bardzo słabych, a zaniżone, jeśli poprzedzały je prace bardzo dobre.

*** Efekt aureoli – przenoszenie ocen z jednych zadań na inne, jeśli jakaś część pracy zostaje oceniona pozytywnie, to mamy skłonność przypisywania pozytywnej oceny następnym częściom zadania.

**** Widzenie świata przez różowe (bądź przeciwnie – przez czarne) okulary – ludzie w dobrym nastroju wyżej oceniają niż osoby w złym nastroju.

POZIOM TECHNICZNY

Kategoria	Plusy	Minusy
Karta odpowiedzi i inna dokumentacja	- porządek w dokumentacji, - mniejsze ryzyko pominięcia pola w nanoszeniu punktacji na kartę odpowiedzi - zapobieganie przenoszenia punktacji na inną kartę odpowiedzi - usprawnienie pracy - możliwość bieżącej i płynnej weryfikacji	✓ niebezpieczeństwo pozostawienia karty odpowiedzi przy pracy (nieoderwania) ✓ konieczność ciągłego przerzucania kartek w zasadach oceniania ✓ ryzyko pominięcia pola w nanoszeniu punktacji na kartę odpowiedzi ✓ błędne przyznawanie punktów ✓ zróżnicowane tempo pracy egzaminatorów, więc przepływ informacji może być zaburzony

POZIOM ORGANIZACYJNY

Kategoria	Plusy	Minusy
Zarządzanie czasem – aspekt psychologiczny	• wypracowanie rytmu pracy • brak konieczności wertowania kilkakrotnie tego samego arkusza • widoczny efekt po ocenie jednej pracy, • komfort psychiczny – dokładność decydująca o przekonaniu co do trafności podjętej decyzji • pewność, że nie ominie się żadnego zadania • losowe przypadki – możliwość przekazania prac innemu egzaminatorowi	✓ konieczność powracania na nowo do zapisów w zasadach oceniania podczas punktowania odpowiedzi w kolejnej pracy, ✓ większe zmęczenie ✓ rozproszenie uwagi
Funkcjonowanie ZE – współpraca w grupie	• możliwość płynnego przepływu prac w ZE – ustalenie wyniku może odbywać się po zakończeniu oceny pracy (ułatwienie pracy weryfikatorowi i PZE) • bieżące odnotowanie nietypowych odpowiedzi do różnych zadań • systematyczny przepływ informacji w zespole dotyczący nietypowych rozwiązań	✓ częste odrywanie się egzaminatorów od pracy

Strategia 2. Ocena prac wg typów zadań – najpierw odpowiedzi do zadań KO potem odpowiedzi do zadań RO

POZIOM MERYTORYCZNY

Kategoria	Plusy	Minusy
Praca ucznia	• zwiększenie porównywalności oceniania prac • możliwość stwierdzenia niesamodzielności pracy • bardzo dobra strategia na początek pracy	✓ znużenie tematyką ✓ efekt rutyny, ryzyko rutyny ✓ efekt porównania społecznego ✓ porównywanie wypowiedzi uczniów; niezauważanie prac nietypowych i oryginalnych ✓ monotonia i znużenie ✓ uśrednienie – błąd tendencji centralnej
Zasady oceniania	• możliwość zapamiętania zapisów w zasadach oceniania dotyczących poszczególnych zadań • utrwalenie zapisów dotyczących dopuszczalnych odpowiedzi • mniejsze ryzyko podjęcia decyzji niezgodnej z zasadami oceniania • zwracanie uwagi na odpowiedzi nietypowe	✓ poczucie braku konieczności śledzenia zapisów w zasadach oceniania podczas oceny każdej pracy ✓ możliwość występowania efektu kontrastu

Kategoria	Plusy	Minusy
Pułapki oceniania	• minimalizowanie efektu świeżości*	✓ możliwość podjęcia decyzji wynikającej z efektu kontrastu ✓ prawdopodobieństwo wystąpienia po pewnym czasie efektu rutyny ✓ możliwość podejmowania decyzji wynikającej z błędu tendencji centralnej** – zwłaszcza w ocenie zadań RO

* Efekt świeżości – przecenianie końcowego fragmentu odpowiedzi.

** Błąd tendencji centralnej – słabe wykorzystanie krańcowych ocen na skali, a tym samym przesuwanie się wszystkich ocen w kierunku jej środka; bierze się on z pewnej ostrożności oceniającego przed popełnieniem zbyt dużego błędu.

POZIOM TECHNICZNY

Kategoria	Plusy	Minusy
Karta odpowiedzi i inna dokumentacja	• dokładne nanoszenie punktacji do zadań KO – zminimalizowanie błędów w nanoszeniu punktacji z całej pracy	✓ możliwość nienaniesienia na kartę odpowiedzi punktacji za odpowiedź do zadań RO ✓ niebezpieczeństwo bałaganu w dokumentacji (w konsekwencji – np. przeniesienie części punktacji pracy na niewłaściwą kartę odpowiedzi) ✓ pominięcie adnotacji o dysleksji

POZIOM ORGANIZACYJNY

Kategoria	Plusy	Minusy
Zarządzanie czasem – aspekt psychologiczny	• szybka ocena odpowiedzi do zadań KO – czynnik psychologiczny – widoczny efekt pracy • możliwość dostosowania rytmu pracy do psychicznej i fizycznej kondycji egzaminatora	✓ konieczność powrotu do ocenionych częściowo prac ✓ nużąca perspektywa oceny wszystkich zadań RO ✓ nierównomierne natężenie koncentracji uwagi ✓ efekt rutyny (uśpienie czujności egzaminatora) ✓ zmęczenie egzaminatora ✓ rozkładamy koperty, pomieszanie prac z różnych kopert
Funkcjonowanie ZE – współpraca w grupie	• systematyczny przepływ informacji w zespole dotyczący nietypowych zadań • łatwiejsza, efektywna bieżąca konsultacja w zespole • przyspieszanie oceniania prac • łatwiej konsultować nietypowe rozwiązania	✓ opóźnienie procesu ustalania wyniku ✓ problem z podzieleniem prac z koperty w sytuacji zmęczenia lub odsunięcia egzaminatora od pracy ✓ opóźnienie pracy weryfikatora

Strategia 3. Ocena prac wg zadań – najpierw we wszystkich pracach zadanie 21., potem 22., 23. itd., ocenianie zadań stronami arkusza

POZIOM MERYTORYCZNY

Kategoria	Plusy	Minusy
Praca ucznia	- wzmocnienie trafności oceniania – wnikliwość podjętej decyzji - wzmocnienie porównywalności oceniania - obiektywizm	✓ brak możliwości śledzenia toku rozumowania ucznia w całej pracy ✓ sugerowanie się odczuciem monotonii podczas lektury odpowiedzi w kolejnych pracach ✓ rutyna, mechaniczne ocenianie, pomijanie indywidualnego stylu wypowiedzi ucznia
Zasady oceniania	- dokładna znajomość wszystkich uszczegółowień dotyczących stosowania zasad oceniania do konkretnego zadania - utrwalenie zapisów w zasadach oceniania dotyczących każdego zadania - logicznie uporządkowane zasady oceniania	✓ poczucie braku konieczności śledzenia zapisów w zasadach oceniania podczas oceny zadania w kolejnej pracy (kolejnych pracach) ✓ niebezpieczeństwo sugerowania się podobną (ale nie taką samą) odpowiedzią w innej pracy – projekcja w podejmowaniu decyzji
Pułapki oceniania	- zminimalizowanie efektu pierwszeństwa* - zminimalizowanie efektu świeżości - zminimalizowanie efektu aureoli	✓ możliwość podjęcia decyzji wynikającej z efektu kontrastu ✓ prawdopodobieństwo wystąpienia po pewnym czasie efektu rutyny ✓ możliwość podejmowania decyzji wynikającej z błędu tendencji centralnej – zwłaszcza w ocenie zadań RO ✓ efekt aureoli

* Efekt pierwszeństwa – przecenianie pierwszych informacji, np. surowiej oceniamy błędy pojawiające się na początku niż na końcu wypracowania.

POZIOM TECHNICZNY

Kategoria	Plusy	Minusy
Karta odpowiedzi i inna dokumentacja	dokładne nanoszenie punktacji, pod warunkiem nanoszenia punktacji bezpośrednio po ocenie danego zadania (ale problem: gospodarowania czasem)	✓ możliwość opuszczenia pola na karcie odpowiedzi podczas nanoszenia punktacji we wszystkich kartach, po zakończeniu oceniania prac z danej koperty, ✓ niebezpieczeństwo bałaganu w dokumentacji (w konsekwencji – np. przeniesienie punktacji z pracy na niewłaściwą kartę odpowiedzi) ✓ potrzeba dużej przestrzeni do pracy

POZIOM ORGANIZACYJNY

Kategoria	Plusy	Minusy
Zarządzanie czasem – aspekt psychologiczny	• poczucie satysfakcji w związku z oceną zadania we wszystkich pracach	✓ konieczność kilkakrotnego powrotu (wertowania) tej samej pracy – wolniejsze tempo sprawdzania ✓ znużenie oceną zadań RO ✓ konieczność powrotu do prac(y) w przypadku podjęcia decyzji niezgodnej z zapisami w zasadach oceniania (problem synchronizacji czasu oceny zadania i rozstrzygnięcia wątpliwości)
Funkcjonowanie ZE – współpraca w grupie	• systematyczny przepływ informacji w zespole	✓ opóźnienie procesu ustalania wyniku ✓ w przypadku wątpliwości – zaburzenie rytmu pracy innego egzaminatora/innych egzaminatorów – rozproszenie jego/ich uwagi

Strategia 4. Ocena odpowiedzi do zadań RO po jednokrotnym przeczytaniu**POZIOM MERYTORYCZNY**

Kategoria	Plusy	Minusy
Praca ucznia	• ocena wypowiedzi ucznia jako całości • możliwość określenia koncepcji realizacji tematu • skupienie uwagi na elementach pracy podlegających ocenianiu (wynikających z kryteriów)	✓ pominięcie błędów – zwłaszcza w zakresie poprawności językowej oraz poprawności zapisu ✓ przeoczenie adnotacji o dysfunkcji ✓ niebezpieczeństwo nadinterpretacji (błędnej interpretacji) całej wypowiedzi lub jej fragmentu ✓ pomijanie prac oryginalnych, odbiegających od schematyzmu
Zasady oceniania	• określenie stopnia zrealizowania formalnych warunków zapisanych w poleceniu • utrwalenie kryteriów oraz ich uszczegółowień	✓ intuicyjne stosowanie kryteriów ✓ niebezpieczeństwo braku refleksji nad znaczeniem fragmentu pracy w świetle ustalonych zasad ✓ niebezpieczeństwo błędnego zastosowania nadkryterium ✓ niebezpieczeństwo punktowania realizacji tematu przez pryzmat sprawności językowej, a nie toku rozumowania/koncepcji ucznia ✓ niebezpieczeństwo pomylenia roli egzaminatora i nauczyciela – tropienie błędów ✓ pomijanie prac nieschematycznych

Kategoria	Plusy	Minusy
Pułapki oceniania	• pozorny plus w postaci szybkiej pracy	✓ możliwość podjęcia decyzji wynikającej z efektu kontrastu ✓ możliwość podejmowania decyzji wynikającej z błędu tendencji centralnej ✓ możliwość podejmowania decyzji przez pryzmat widzenia świata przez różowe (lub czarne) okulary ✓ aspekt społeczny ✓ efekt społeczny

POZIOM TECHNICZNY

Kategoria	Plusy	Minusy
Karta odpowiedzi i inna dokumentacja	• łatwe zauważenie braku punktacji, jeśli oceniamy jedno konkretne zadanie	✓ pośpiech – niebezpieczeństwo błędnego naniesienia punktacji (opuszczenia pól) ✓ wysiłek intelektualny, zmęczenie, pobieżność

POZIOM ORGANIZACYJNY

Kategoria	Plusy	Minusy
Zarządzanie czasem – aspekt psychologiczny	• oszczędność czasu • zminimalizowanie zmęczenia • ogromna koncentracja uwagi	✓ prawdopodobieństwo wystąpienia konieczności powrotu do prac w przypadku stwierdzenia błędnego stosowania zasad oceniania ✓ monotonia ✓ pozorna oszczędność czasu
Funkcjonowanie ZE – współpraca w grupie	• wzrost tempa oceniania w ZE	• możliwość konfliktu w przypadku wątpliwości innego egzaminatora • możliwość wystąpienia wielu rozbieżności w przypadku liberalnych lub autorytarnych decyzji • dyskusje, zaburzające rytm pracy, poziom rozumienia i stosowania zasad oceniania

Strategia 5. Ocena zadań RO etapami (np. 1. czytanie – ocena pod względem poprawności językowej i zapisu, 2. czytanie – ocena pod względem realizacji tematu i kompozycji lub odwrotnie, 3. czytanie formami – opowiadanie – rozprawka/przemówienie)

POZIOM MERYTORYCZNY

Kategoria	Plusy	Minusy
Praca ucznia	- ocena pracy w różnych aspektach, odpowiadających poszczególnym kryteriom - pozwala wyrobić sobie ogólny ogłąd pracy, dostrzec jej walory - ocena prac RO według form wypowiedzi	✓ sugerowanie się błędami w zakresie poprawności językowej i/lub poprawności zapisu podczas odczytywania treści pracy (lub odwrotnie – wpływ jakości treści wypowiedzi na decyzje o zaznaczeniu błędów językowych)
Zasady oceniania	- precyzja stosowania poszczególnych kryteriów, - analityczne odczytanie wypowiedzi ucznia - możliwość skupienia się tylko na jednym aspekcie - pogłębiona refleksja - wyeliminowanie tendencji centralnej	✓ podejmowanie decyzji na podstawie fragmentu pracy, bez uwzględnienia koncepcji, zagubienie toku rozumowania ucznia ✓ niebezpieczeństwo pokusy mechanicznego stosowania kryteriów wynikającego z nadmiernego zaufania do ich rozumienia
Pułapki oceniania	- osłabienie roli widzenia świata przez różowe (lub czarne) okulary, (obiektywizm, rzetelność oceniania) - osłabienie znaczenia efektu pierwszeństwa i efektu świeżości	✓ uleganie widzeniu świata przez różowe (czarne) okulary ✓ dostrzegając słaby poziom językowy pracy, obniżamy jej ocenę w kryterium elementy twórcze/retoryczne, aby zminimalizować ten aspekt należy język ocenić po ocenie treści wypracowania

POZIOM TECHNICZNY

Kategoria	Plusy	Minusy
Karta odpowiedzi i inna dokumentacja	szybsze naniesienie punktacji na kartę odpowiedzi	✓ prawdopodobieństwo wystąpienia konieczności korygowania punktacji naniesionej na kartę odpowiedzi, a w konsekwencji korygowania sumy punktów za zadania otwarte

POZIOM ORGANIZACYJNY

Kategoria	Plusy	Minusy
Zarządzanie czasem – aspekt psychologiczny	• możliwość kontrolowania samego siebie • koncentracja uwagi na treści poszczególnych kryteriów • odczucie pewności podjęcia trafnej decyzji • satysfakcja z dobrze wykonanej pracy	✓ dwukrotne (kilkakrotne czytanie) zwiększa zmęczenie
Funkcjonowanie ZE – współpraca w grupie	• przepływ informacji dotyczących sposobu rozumienia poszczególnych kryteriów (zwłaszcza w zakresie realizacji tematu, elementów twórczych i retorycznych oraz kompozycji) • usprawnienie rozumowania w procesie ustalania wyniku w pracach poddanych weryfikacji	✓ możliwość występowania wielu rozbieżności w przypadku autorytarnych lub liberalnych decyzji

Jeżeli porówna się treści tych trzech poziomów z zapisami w zakresie czynności egzaminatora⁶, okaże się, że mają one równorzędne znaczenie w trakcie wypełniania obowiązków. Tym cenniejsze zatem są uwagi przewodniczących i weryfikatorów zgromadzone w wyniku ćwiczeń warsztatowych. Pamiętać należy, że są one istotne w samokontroli egzaminatora – mogą usprawnić proces oceniania poprzez zwrócenie uwagi na zagrożenia dla właściwego wykonania poszczególnych czynności w trakcie oceny pracy.

Równocześnie warto zwrócić uwagę, że odnotowano wiele spostrzeżeń, które występują niezależnie od metody pracy egzaminatora. Przyjęcie określonej strategii może jedynie zintensyfikować wystąpienie któregoś z wymienionych zagrożeń – dotyczy to zwłaszcza pułapek oceniania. Nie należy jednak bagatelizować związku strategii z wystąpieniem konkretnego zagrożenia, ponieważ to właśnie przyjęta metoda pracy może warunkować wystąpienie błędu. Z drugiej strony warto pamiętać o tym, że błąd wymieniony jako charakterystyczny dla danej strategii – w pewnych okolicznościach – może wystąpić w przypadku przyjęcia przez egzaminatora zupełnie innej metody pracy. Jego wystąpienie jest w dużej mierze uwarunkowane osobowością lub kondycją psychofizyczną egzaminatora w chwili podejmowania decyzji o przyznaniu lub nieprzyznaniu punktu.

Podczas wyboru strategii warto jednak zastanowić się, na ile wymienione – zarówno plusy, jak i minusy – umożliwią właściwe zrealizowanie powierzonego zadania. Wybór strategii powinien zatem być poprzedzony dokładną i krytyczną analizą uwag wypracowanych podczas szkoleń warsztatowych. Należy przy tym pamiętać, że z perspektywy ucznia oraz funkcjonowania systemu egzaminów zewnętrznych, podjęcie decyzji zgodnej z zapisami w zasadach oceniania jest nadrzędne. Wymóg uważnego stosowania zasad oceniania jest zatem priorytetowy w realizacji zadań wynikających z wypełniania obowiązków egzaminatora.

⁶ Por. zakres zadań egzaminatora w procedurach organizowania i przeprowadzania oceniania przez egzaminatorów prac egzaminu ósmoklasisty i egzaminu maturalnego w 2025 r.

Warto zauważyć, że wybór strategii może się zmienić w trakcie pracy (zależy od tego, czy to początek pracy, czy pierwszy dzień, czy egzaminator kończy swoją pracę).

Zakończenie

Lektura wypowiedzi uczestników szkoleń daje możliwość głębszego zrozumienia tematu, a w konsekwencji otwiera nową perspektywę widzenia omawianych zagadnień, równocześnie podkreśla znaczenie integracji różnych wymiarów pracy egzaminatora. Wypowiedzi przewodniczących zespołów wskazują, jak ważne w pracy nauczyciela-egzaminatora jest nie tylko przygotowanie merytoryczne i organizacyjne, ale także nieustanne odwoływanie się do doświadczenia, zdobytych umiejętności, a także sfery emocjonalnej – reprezentowanie odpowiednich postaw i wartości. Integracja tych obszarów jest gwarantem kompetencji w pracy egzaminatora i daje poczucie dobrze zrealizowanego zadania. Zatem samokształcenie, zdobyta wiedza i doświadczenie, wyczucie emocji, i empatia oraz aspekt etyczny, przekształcając się w samoświadomość egzaminatora, pozwalają nauczycielom akceptować siebie w funkcji egzaminatora.

Bibliografia

- Dumont H., Istance D., Benavides F., *Istota uczenia się. Wykorzystanie wyników badań w praktyce*, Warszawa 2013.
- Klus-Stańska D., *Dydaktyka wobec chaosu pojęć i zdarzeń*, Warszawa 2010.
- Michłowicz M., Starownik Z., *Ku wyższej jakości oceniania. O czynnikach mających wpływ na funkcję diagnostyczną egzaminu gimnazjalnego w części humanistycznej*, Gniezno 2013.
- Niemierko B., *Diagnostyka edukacyjna*, WN PWN, Warszawa 2009.
- Niemierko B., *Ocenianie szkolne bez tajemnic*, WSiP, Warszawa 2002.
- Szaleniec H., Szmigiel M.K., *Egzaminy zewnętrzne*, Kraków 2001.
- Tyszka T., *Psychologiczne pułapki oceniania i podejmowania decyzji*, GWP, Gdańsk 1999.
- www.oke.krakow.pl/kursy/ [2017–2025].